

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. De cultu corporis quid sacræ paginæ & Sancti Patres sentiant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

*Mat. 6. 1. tunc Dominus tuus dicit: Non potes facere capillum unum
v. 16.* album aut nigrum; & tu ad vincendam Domini tui vocem
ris te esse potiorē? Audaci conatu & sacrilego contemptu cri-
nes tuos inficis, &c. Non metuis, oro, que talis es, ne cum resur-
rectionis dies venerit, artifex tuus te non recognoscatur, & ad sua
premia & promissa venientem removeat & excludat; incre-
pans vigore censoris & iudicis, dicat: Opus hoc meum non est,
neque imago hec nostra est; eutem falso medicamine polluiti, cri-
nem adultero colore mirasti, expugnata est mendacio facies, si-
gnata corrupta est, vultus alienus est. Deum videre non poteris,
quando oculi tui non sunt, quos Deus fecit, sed quos diabolus
infecit. Illum tu sectata es, rutilos atque depictos oculos serpentis
imitata es de mimico tuo compta, cum illo pariter & arsurā.

Opt. lib. de Seria sunt hæc, o Deus, & aliter cogitanda! Atque de
corporis colendi studio, universè sic sentit Cyprianus:
lib. 1. de Ornamentorum, inquit, ac vestium insignia, & lenocinia for-
lib. 1. de mularum non nisi prostruunt & impudicis feminis congruunt. Et;
medi. 1. de est ipsa non peras, alios tamen perdas & velut gladium te &
venenum videntibus prabeas, excusari non potes, quasi mente
casta sis & pudica. Redarguit te cultus improbus, & impudicus
ornatus.

Carm. de Gregorius Nazianzenus: Quod si ob adfictitiam for-
ira. mod. mam, inquit, ita insoleas, nunquam certe pudicum animum
habebis, ut pote qui suum avertitur.

Hom. 4. c. 1. Chrysostomus, huic vitio verecundam honestatem
1. 1. ad opponens: Quæ ugentia, inquit, delibuta non pergit, quæ
1. 1. ad faciem nequaquam fucis atque coloribus pingit, quæ Dei con-
1. 1. ad tenta officio nihil ex se addere quasi arte molitur. Quid enim
studium tuum, quid artem consummatam à Deo officio admo-
vere presumpsit, atque ad auctoris injuriam ornari?

Abster in Sed & profani scriptores hunc corporis cultum vi-
1. 1. ad tuperant. Optime dixit plicus satyricus: Color arte com-
1. 1. ad positus inquinat corpus, non mutat.

1. 1. ad Theophylactus Sophista feminam ætate progressam,
suavi vituperio abtracturæ ab hac infantiā: Naturale,
inquit, ornamentum tibi præterit, & ad rugas properat ele-
gantia. Tu verò veritatem obscurare conaris fictitio ornata.
Quid frontem sputo & cerussa signas? obtempera temporis. Non
enim decent prata in autumno flores. Memineris etiam mortis,
cui vicina es, & modestiam ex necessitate discere colere. Alioqui
senium & juventam afflicti injuriā: hanc enim promittens, fru-
strari; illud autem possidens adulterare conaris.

1. 1. ad En, undique vapulant purpurissatæ genæ: sacri juxta
& profani scriptores stibium & cerussam ab honestis
matronis removeant. Ergo vilior ei honestas est, cui pur-
purissimum & fucus tantopere commendatus est.

1. 1. ad Finio cum Tertulliano qui hic agmen duxit: Quare,
inquit, meditemur duriora, & non sentiemus; relinquamus la-
tiora, & non desiderabimus. Stemus expediti ad omnem vim,
nihil habentes quod relinquere timeamus. Remacula ista sunt
spei nostræ: projectamus ornamenta terrena, si celestia optamus.

1. 1. ad Multa dixi hoc capite, sed in summam colligam, quæ
dixi. Quidquid carnem olet, nil sanctimoniarum spirat:
quod Corpori jucundum & pulchrum, Animo plerun-
que noxium: Conscientiam non curat, Cælestes parum
honorat, qui corpus nimium amat.

CAPUT VI.

De cultu Corporis quid sacræ pagine,
& sancti Patres sentiant.

1. 1. ad **E** Veste virum noveris. Nam, amictus corporis, & risus
dentium, & ingressus hominis enunciant de eo. Ut risus,
ut sermo, ut incessus, animi cogitationumque charac-
ter & nota sunt, sic & habitus non immerito esse perhibe-
tur. Vestitus levis, levis; muliebris, effeminatus; mon-
struosus, monstruosus; plus æquo nitidus, ostentationis
amantem; ac vicissim gravis prudentem, modestus con-
tinentem arguit: atque ut ille probum, sic iste laudem
Domino suo conciliat. Minatur olim Deus severè, om-
ni.

1. 1. ad **A** nem cultum corporis auferendum, & in illa die, inquit
Isaias, auferet Dominus ornamentum calcamentorum, & lu-
mulas, & torques, & monilia, & armillas, & mitras, &c.
Isai. cap. 3. vers. 18.

1. 1. ad Esther quamvis reginarum amplissima, tamen im-
minente suis fatali periculo, vestem regiam omnemque
mundum muliebrem ponens, & indumentis ad luctum
vestita, has Numini preces supplex admovit: Tu sis ne-
cessitatem meam, quod abominer signum superbiæ & gloriæ
meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, &
detester illud. Quibus illa verbis luculentè testata est Or-
bi, quantum oderit cultum corporis, qui verè signum
est superbiæ. Hic ego non diffiteor, terri me sapius il-
lo Christi monito, de Epulone purpurato: Homo quidam
erat dives, & induebatur purpurâ & bysso. Tantine res fla-
gitii est, o Christe, byssinâ & ostrinâ veste amicti? ne-
que enim alienâ vi aut dolo rapuit, ut purpuram & bys-
sum emeret, nec opifices manupretio fraudavit, nec
mercedem famulis negavit, nec invasit alienâ; de suis lo-
culis, ære suo hæc sibi comparavit, & ut videtur, digni-
tati & opibus congruè se vestivit. Et tamen sepultus est
in inferno. In hoc ei sepulchrum viam stravit, de bysso &
purpurâ vestitus. Horreo cum cogito. Hunc mihi horro-
rem augent Divi Gregorii verba: Sunt, inquit, nonnulli
qui cultum subtilium pretiosarumque vestium non putant esse
peccatum. Quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo
Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives qui torqueretur apud
infernus, purpurâ & bysso indutus fuisset. Nemo quippe vestimen-
ta pretiosa nisi ad inanem gloriam quarit, ut honorator cete-
ris esse videatur.

§. I.

G ERAR. At decorum est egregiè vestiri. *Pol. Mos Madanensis.*
est, nec tu id ignoras, vilia & fœda coloribus & fu-
co venalia facere. Hoc illustrium vestium collidum mu-
nus est, ut viles & abjectos animos velent illustri fuce.
Ita profundissimum cœnum vestit fragilis indigna fron-
de celsæ, ita fumum nives induunt, nec ipsis anguibz
pulchram veneni tegmen versicolore tergo, & squamis
fulgentibus deest. GER. Honori est, exquisitè indui. *Pol.*
Pudebit te cultus exterioris, quod quid eo regatur,
cogitabis. Infana enim est ambitio, fumum operiæ pur-
puræ. GER. Equis reprehendat vestes quàm mundissi-
mas habere? *Pol.* Non audisti quid ille vir fortissimus
apud Crispum dicat: Munditiem mulieribus, laborem viris
convenire. Et quamvis sequiori illi sexui divus Paulus
pluseulum quid ornamentum concessit, aurum tamen &
argentum & vestem pretiosam adimens: Non in tortis
crinibus, inquit, aut auro, aut argento, aut margaritis, vel ve-
ste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per
bona opera. Eiusdem animi & divus Petrus: Quarum, in-
quit, non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut
indumenti vestimentorum cultus. GER. At vestitus insignis
auctoritatem addit. *Pol.* Sæpius minuit, dum suspici-
onem auget, cum vanissimâ curâ placendi laborare,
qui has sibi phaleras circumdat. Et sæpe cultus corporis
qui ad famam quaeritur, ritum mover: nec ullâ re pejus
sibi consulit deformis homo, quàm cum formosus vult
videri: quod si natura ei formam non inviderit, quid
adfictitiis his pigmentis naturalem gratiam corrumpit?
GER. An non festi dies plus cultus indulgent corpori?
Pol. Cadaveri, dicas. Pone in feretro aureo cadaver
pallidum, gemmis illud ostròque circumdat, quo plus or-
natus, plus & horrore erit. Et ne ad injuriam trahas
quod dixi, origo nominis inquirenda est. Cadaver à ca-
dendo dicitur: mortui corpus cecidit, vivi calurum est,
caditque continuè, semper enim morimur quamdiu vi-
vimus. Ita exilii discrimine, istud ab illo discedit. Hoc
censu Jacobus Apostolus: Agite nunc divites, inquit, plora-
te & ululate in miseriis vestris, quæ advenient vobis. Divitiæ
vestre putrefactæ sunt, & vestimenta à tineis comesta sunt. Fa-
ctum dicit, quod cererò & proximè futurum erat ut fieret.

N n

Tertul-

Tertullianus interrogans: Quo pacto, inquit, pudicitiam sine instrumento ejus, id est, sine gravitate tractabimus? quomodo autem gravitatem administranda pudicitia adhibebimus nisi & in facie, & in cultu, & in totius hominis contemplatione severitas circumferatur. Nam, ut idem testatur, Pudicitia Christiana satis non est esse verum & videri. At verò quā ratione in illo videatur, qui tantopere studet, ut Tertullianus loquitur, sese expingere?

§. II.

Magnus Basilius, hic velut legem condens saluberrimam: Quidquid necessitas, inquit, usum excedit, vitandum, neque corpori plus ornatus dandum est, quam quantum animae proficit. Non minus eleganter & verè Ambrosius: Neglecta, inquit, decoris cura plus placet, & hoc ipsum quod nos non ornatus, ornatus est. Eximius hac in re Bernardus nobilissimè de cultu corporis philosophatur, & Serica, inquit, & purpura, & rincturarum fucus, decorem habent, sed non prebent: quidquid tale applices corpori, exponit speciem suam, non deponit. Secum denique tollit, cum tollitur ipsum. Porro decor qui cum veste induitur, & cum veste deponitur, vestis procul dubio est, non vestiri. Tu ergo noli emulari in malignantiis & mendicantibus pulchritudinem alienam, ubi perdidisti suam. Eiusdem divini doctoris sensu, mollia dicuntur vestimenta, quia mollem faciunt, aut esse ostendunt: Mollia, inquit, indumenta, animi molliem indicant. Mollibus vestimentis delectatur regis curia: asperis verò & humilibus delectatur Christi Ecclesia. Talia debent esse vestimenta servorum & ancillarum Dei, in quibus nihil possit notari novitatis, nihil superfluitatis, nihil vanitatis, nihil quod pertineat ad superbiam, aut ad vanam gloriam. Nam, quanto amplius in compositione corporis latamur, tanto magis à superno amore disjungimur.

Orabat sapientissimus Salomon, tantum victui suo tribui necessaria, non superflua. Habentes (inquit Apostolus) victum & vestitum non ornatum. Alius quidam Sanctorum: Si dederit, inquit, mihi Dominus panem ad manducandum, & vestimentum quo operiar. Nota, quo operiar. Sic ergo, & nos, inquit Bernardus, contenti sumus vestimentis quibus operiamur, non quibus lasciviamus, non quibus superbiamus, non quibus mulierculis vel simulari vel placere studeamus. GERAR. Sed hoc faciunt ii quibuscum habito: si non facio quod ceteri, notabor quasi numero velim eximi, & esse singularis. POT. Licetne, Gerarde, tuā veniā Bernardi responsum addere? GERAR. Cur per me non liceat? non est auditoris, magistro legem dicere.

POLYCH. Addo ergo, quærelæ tuæ Bernardus sic respondet: Propterea exi de medio eorum, ne aut in urbe notabiliter vivas, aut exemplo percas aliorum. Quid agis in urbe delicate miles? Commilitones tui quos fugiens deseruisti, pugnant & vincunt, pulsant & intrant, calum rapiunt & regnant, & tu sedens super ambulatorem tuum, indutus purpura & bysso, circius plateas, vias perambulas? Purpura non propulsat libidinem, non superbiam, non avaritiam repellit, & si qua sunt alia lignea inimici jacula non exstinguit. Denique quos magis metuis, febrem non prohibet, mortem non arceat. Vbi sunt arma bellica, ubi sentum fidei, ubi galea salutis, ubi

Lib. de ligno vitæ cap. 5. patientia lorica? Laurentius Justinianus operosissimè cultum corporis gravi censurâ notans: Sicut, inquit, continens ac pudicus vilibus induitur vestimentis, ut se oculis divine majestatis exhibeat mundum: ita impudicus ac incontinens, ut videatur magnificus, satagit vestiri pretiosioribus ac mollibus. Ephrem hic aptè interrogans: Quid lucramur, inquit, vestimentorum cultu, & ornato elationis amictu, nisi ignem inextinguibilem?

§. III.

Gregorius Magnus originem indagans cultus qui corpori impenditur: Res ipsa, inquit, testatur, quod pro sola inani gloria vestimentum pretiosius quaratur. Nemo vult ibi pretiosius vestibus indui, ubi ab aliis non possit videri.

A Divus Hieronymus de Pauli defuncti Anachoretæ tunicâ, velut de optimis spoliis triumphans: Vos, inquit, in tunicis aurum textis, ille ne vilissimum quidem vestimentum habuit mancipii vestri. Sed è contrario illi quidem pauperulo paradisi patet, vos auratos gehenna suscipiet, ille vestem Christi, nudus licet, tamen servavit, vos vestiti serici, indumentum Christi perdidistis. Aureus ille Constantinopolitanus orator Chrysostomus, tam disertè quàm copiosè de cultu corporis hæc pronuncians: Audiant, inquit, operarii & qui luxuriantur in vermium operibus, & vestiantur sericis, discantque quomodo ab initio humanam naturam misericors Deus docuerit. Pelliceas vestes fecit eis ut confusionem Pellicæ tegerent: quo docuit nos ut mollem & dissolutam vitam fugiamus, & remissam sectemur, sed magis austeram amplexeremur. Itaque vestium amictus continuum nobis sit memento, quo memores sumus quantis bonis exciderimus, & nos docet discamus quanto supplicio humanum genus ob obedientiam sit recte affectum. Dicant igitur nobis, qui tanto utuntur apparatu, ut tam rari jam usum lanae prorsus audire nolint, sed serico vestiantur, eoque infanie pervenerit, ut aurum vestibus intexant. Imprimis autem mulieres huic molliciei deditæ sunt. Quare, obsecro, corpus ita oras, & gaudes ejusmodi ambitu? Non cogitas quod pro magna supplicio, propter transgressionem, regem hoc excogitatum est? Et quare non audis Paulum dicentem: Habentes victum & amictum illis contenti sumus? vi.

GERAR. O mi optime Chrysostome, quàm apud multos tam sacros quàm profanos, tam Ecclesiasticos quàm politicos, antiqua nimis est & simplex hæc tua oratio! hæc illi monita, etiam millicies ingelta, & occentata millicies, non pensi habent. Te in cathedrâ claman-tem non turbant, audiunt monita, at interim domi, non quod tu mones aut jubes, sed quod illis lubet, faciunt, & pro more nostri avi dicunt: Fuit vehemens oratio. Hic omnis illorum profectus est, concione hærent luto, nemo est qui dicat: Rei sumus, emendemus nos. **POLYCH.** Sed non terretur Chrysostomus, qui omnem luxum perosus, sic pergit: Quali veniâ dignandis sunt, qui & in vestimentis multam vanitatem ostendunt, quod gravissimum, in his superbiunt: Si omnia qua intrinsece posita habent, indigentibus divites distribuere, neque sic supplicium effugerent eorum peccatorum (nota Gerarde) que in delicis vestium & conviviorum admittunt. Quo enim supplicium non sunt digni, qui modis omnibus dant operam, ut serici & auri intertextis induantur, & post se pompam trahunt in foro, Christus verò nudus obambulat necessario alimento destitutus. Post pauca: Quot pauperum ventres poterant inde pasci, & quot corpora nudè agentium poterant contegi ex his quæ à solo collo & humeris pendunt, nullus alterius usus gratiâ, quàm in damnum & nocumentum animæ? Et ut dictorum caullam reddat: Hoc enim studium, inquit, in ornando corpore inter-

Dnam indicat deformitatem, & huius delicie illius manifestam faciunt famem, & huius vestium sumptus illius indicat nuditatem. Impossibile enim est aliquem agere curam animæ, & tantis facere corporis pulchritudinem ac ornatum, sicut & impossibile, in externo illo cultu tantopere occupatum, illius agere curam. Ita, Chrysostomi sensu fieri non potest, ut exteriorum cultum adeo efficeret, cui quidem curæ sit animus. GERAR. Chrysostomus hæc solis mulierculis obijcit. **POLYCH.** Ignoscat mihi tuus genius, mi Gerarde, erras luculentè: etiam viros ob hanc colendi corporis infaniam acriter reprehendit. Et en verba Chrysostomi tomo quarto, homilia vigesima octavâ in caput XII. Epistolæ ad Hebræos. Lege, lege, hæc illius verba sunt: Non enim mihi sermo ad solas mulieres dirigitur, sed etiam ad viros, omnia enim reliqua quæ habemus, supervacua sunt. Soli pauperes supervacanea & vana non possident, fortassis autem etiam ipsi ex necessitate. Ceterum si liceret, neque illi prorsus abstinerent.

abstinerent. Ita Chrysostomus ad verbum. Si quis contradicat, huic ego non aliud, quam quod supra insulsum: Ad Chrysostomum abi, cum Chrysostomo age, Chrysostomus respondit. GER. Do manus, magis a te victus sum, quam ab Apolline Marfyas. Por. Ergo jam ad alia.

CAPUT VII.

Cultus corporis nimius, quam à ratione, & prisci nostrique ævi legibus alienus sit.

Solebant Indi reges majorum suorum cada vera igni siccare, deinde in palatii penetrali pretiosis funibus suspendere, auro & gemmis ornati, sic ornata servare, & pæne adorare. Ridenda superstitio, sed an nos non etiam in illa sumus, qui corpus in cadaverosam tabernam brevi abiturum sic comimus, sic ornamus, sic excolimus? Num hoc cum ratione & rectè fieri dicendum? Sed hic opportunè monuerim, nullum mihi sermonem esse de habitu cuius hominum ætati & ordini conveniente. Sunt certæ inter homines (quis nescit) distinctiones & gradus ab ætate, ab nobilitate, ab eruditione & virtute, ab officiis & dignitate, sunt & certa pro his gradibus vestium discrimina, de quibus ego hic nihil neque illos philosophos audio, qui omnes attrito pallio suo amictum, hic solum contendunt, nec omnem, nec nimium cultum corpori esse indulgendum. Quod probè solo rationis ductu intellexit Saladinus, ille Christianorum olim terror, qui cum Syriam, Ægyptum, & Africæ bonam partem subegisset, morti jam vicinus in cogitationem hanc serid descendit, & solam interiorem tunicam, pro omni pompâ funebri, in hastâ sublinem ferri iussit, cum acclamatione: Hoc unum ex domitore Orientis restare.

§. I.

Obsecro te, quicumque corpori plus aquo faves, & rationi tam audeat insulas, intrare Adami purpuratorum habebat indutus, sed nō ostro rubefactam. Non malè Demosthenes quondam purpurato alicui insolentius sese jactanti, ad aurem immurmurans: Heustus, inquit, hoc ante gestabat ovis. Et quoties sub tali ove ferocia lupina, pigritia asinina, vulpina astutia, superbia pavonina dilatescit? Sunt in Palæstinâ poma Gomorrhæa, quorum intrinsecus favillaceam fuliginem extrinsecus ambitus elegans & formosus quidem continetur, si hæc vellevi tactu premantur, fumum exhalant, & in vagum pulverem fatiscunt. Simillimum huic pomum corpus humanum est, quod sæpe cinnama fragrans, balsama torans, & vario comptu elegans est, sed prematur nonnihil sepulchro purpurascens hoc pomum, quid exprimeretur præter pulverem, fætorem, faniem? Non immeritò castigat olim Athenienses suos Græcus Cicero, quod cum in Philippum Macedonem eundem esset, cum aggeres muniendi, miles colligendus, exercitus instruendus, ipsi turres & mœnia dealbarent. Quid nos facimus aliud? carcerem nostrum dealbamus, cum instygium draconem juratum & æternum hostem nunquam non sit pugnandum, cum mille alia potius agenda sint. Num hoc rationi congruum? Refert è Senecâ Augustinus, ille antistitum Antistes, apud Romanos in Capitolio idolis ex more lumina accensa, velut in tenebris agentibus, salutantium nomina pronunciata tantam audientibus, speculum quasi videntibus ostentum, capillamenta pexa, uti sentientibus; eadem etiam illas statuas aquis lotas, strigilibus frictas, unguentis permultas, lineis exterfas, velut veros homines. Quam imitantur avidè hanc impiam religionem! Idolum habemus Corpus: hoc lavatur, hoc unguitur, hoc comitur, hoc colitur. Ubi speculum animo, ubi lavacrum, ubi unguentum? Ah, sordescit Dominus, dum servus bene nit.

Tom. I.

Atidus incedit, herus calcatur, dum extollitur mancipium; princeps conspuitur, dum subditus adoratur; rex cruciatur, dum epulatur famulus; necatur imperator, dum triumphat gregarius miles. Et hoc profus contra omnem rationem. O improbum mancipium, ô execrandum idolum! quod in suum dominiqûe sui malum tantis impendiis exornatur, quod videri vult & conspici, quod locum ambit eminentem, quod omnibus servitiis vult coli, proximum est ut facies ei accendamus, & adoremus. An non hic & ratio & veterum exempla gravissimè reclamant? GER. Optimè hæc quidem à ratione ducis, sed non æquè ab exemplis veterum, qui ab hac sapientiâ longissimè diverterunt. Et si quidem de corporis cultu sit sermo, quæ non hic portenta habuit priscum ævum.

§. II.

Femina fuerunt, teste Antiphane, quæ crocodili excrementis faciem politent. Hem, cruditam infatigabilem, & ô dignas quæ hoc vultus sui medicamen etiam glutirent. Clemens Alexandrinus jure graviter indignatur: Ter enim, inquit, non semel digna sunt ut pereant, quæ gog. cap. 2. crocodilorum excrementis utuntur, quæ spuma sepium tinguntur. Poppæa Domitii Neronis Imperatoris conjux quingentas secum per omnia trahens fœtas asinas, balnearum solio totum corpus illo lacte macerabat, extendi quoque cures & vultus candorem servari credens. Ajunt enim ab hoc lacte faciem erugari & tenerescere. Hæc eadem, etiam in exilium relegata, suas secum asinas trahebat. Affirmat Plinius, notum esse quasdam etiam Romanis feminis, quotidie quingentas asinas custodito numero in hanc ipsam curam fovere. O scyllas & charybedes patrimoniorum, quæ per hunc unum corporis cultum profusissimâ luxuriâ torbentur! Et quod illud monstrum, non femina, quæ, ut Umber poëta canit, incedit census induta nepotum.

Plinius visam à se ait Lolliam Paulinam Caii Principis matronam, ne serio quidem ac solenni cæremoniarum aliquo apparatu, sed mediocrius etiam sponsalium cœna, sinaragdis margaritisque operam, alterno textu fulgentibus toto capite crinibus, ipsis auribus, collo, manibus, digitisque, quæ summa quadringentes HS. colligebat: ipsam confestim paratam nuncupationem tabulis probare. Portentum & prodigium in Oceanum deportandum! una mulier, uno corporis cultu * decies 1000000 centena millia philippeorum gesserit sibi circumposita? Queritur jure Seneca, & : Vultu, inquit, unione non singulos singulis auribus comparatos: jam enim exercitata aures oneri ferendo sunt: junguntur inter se, & insuper alii binis superponuntur. Non satis muliebri infamia viros subiecerat, nisi bina ac terna patrimonia auribus singulis pependissent. De benef. c. 9. Christianis feminis Tertullianus: Ajunt & de frontibus draconum, inquit, gemmas erui, sicut & in piscum cerebrum latidostias quadam est. Hoc quoque dedit Christiana, ut de serpente cultior fiat. Sic calcabit diaboli caput, dum de capite ejus, cervicibus suis aut ipsi capiti ornamenta struit. Neque hic sexus immodico tantum pretio subinde, sed & nimio studio animi ergastulum adornat, & hoc anxie agit ut omnia corporis æquabiliter sint ad regulam, ut incessus ad artem compositus, vestigia nihil extra mensuram aberrantia dirigat, ut caput aliquot horis ornatum decore emineat, ut denique omnia cultum præ se ferant & gratiam, velut si de arcâ prodirent, aut, ut Seneca loquitur, de capsulâ rota.

§. III.

At ne solæ femina in jus ambulent, & luxum luant, etiam viri olim in hac noxâ sunt. Quis nescit quam sollicitè nitorem & venustatem vestitus consecrati sint Demosthenes & Hortensius; quorum iste diem collegæ dixit, quod ei in loco angustiore fortè obviis togæ structuram disturbaverat. Ita, mi Polychroni, ventus.

N n 2

tercs